

Лекція за темою

«Основні класи неорганічних сполук»

Викладач: Ісаєнко Ю.В.

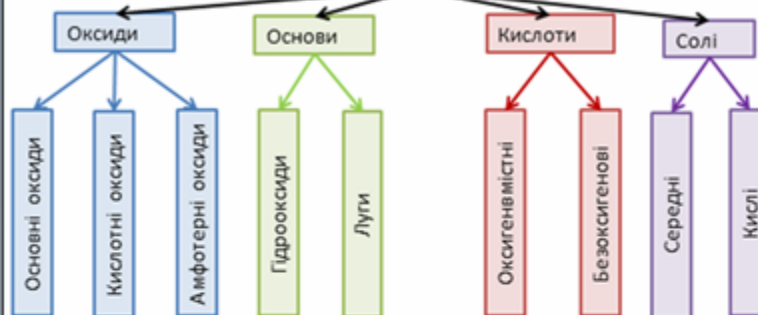
ПЕРІОДИЧНА СИСТЕМА ХІМІЧНИХ ЕЛЕМЕНТІВ Д. І. МЕНДЕЛЄЄВА

ПЕРІОДИ	ГРУПИ ЕЛЕМЕНТІВ								VIII					
	I	II	III	IV	V	VI	VII							
1	H 1,0079 1s Гідроген водень								He 4,0028 1s Гелій	Порядковий номер Символ Назва елемента систематично				
2	Li 6,941 [He]2s Літій	Be 9,01218 [He]2s Берилій	B 10,811 [He]2s2p Бор	C 12,01 [He]2s2p Карбон вуглець	N 14,007 [He]2s2p Азот	O 15,999 [He]2s2p Кисень кисень	F 18,998 [He]2s2p Флуор флуор	Ne 20,179 [He]2s2p Неон		26 [Ar]3d4s 55,847 Fe Ферум				
3	Na 22,990 [Ne]3s Натрій	Mg 24,305 [Ne]3s Магній	Al 26,982 [Ne]3s3p Алюміній	Si 28,085 [Ne]3s3p Силіцій кремній	P 30,974 [Ne]3s3p Фосфор	S 32,066 [Ne]3s3p Сульфур сірка	Cl 35,453 [Ne]3s3p Хлор	Ar 39,948 [Ne]3s3p Аргон		Відносна атомна маса Електронна конфігурація				
4	K 39,098 [Ar]4s Калій	Ca 40,078 [Ar]4s Кальцій	Sc 44,956 [Ar]3d4s Скандій	Ti 47,88 [Ar]3d4s Титан	V 50,942 [Ar]3d4s Ванадій	Cr 51,996 [Ar]3d4s Хром	Mn 54,938 [Ar]3d4s Манган	Fe 55,847 [Ar]3d4s Ферум	Co 58,933 [Ar]3d4s Кобальт	Ni 58,69 [Ar]3d4s Нікель				
5	Rb 85,468 [Kr]5s Рубідій	Sr 87,62 [Kr]5s Стронцій	Y 88,906 [Kr]4d5s Ітрій	Zr 91,224 [Kr]4d5s Цирконій	Nb 92,906 [Kr]4d5s Ніобій	Mo 95,94 [Kr]4d5s Молибден	Tc 98,906 [Kr]4d5s Технетій	Ru 101,07 [Kr]4d5s Рутеній	Rh 102,91 [Kr]4d5s Родій	Pd 106,42 [Kr]4d5s Палладій				
6	Cs 132,91 [Xe]6s Цезій	Ba 137,33 [Xe]6s Барій	La 138,91 [Xe]5d6s Лантан	Hf 178,49 [Xe]4f5d6s Гафній	Ta 180,95 [Xe]4f5d6s Тантал	W 183,85 [Xe]4f5d6s Вольфрам	Re 186,21 [Xe]4f5d6s Реній	Os 190,2 [Xe]4f5d6s Осмій	Ir 192,22 [Xe]4f5d6s Ірідій	Pt 195,09 [Xe]4f5d6s Платина				
7	Fr (223) [Rn]7s Францій	Ra 226,02 [Rn]7s Радій	Ac 227,03 [Rn]6d7s Актиній	Rf 261 [Rn]5f6d7s Резерфордій	Db 262 [Rn]5f6d7s Дубній	Po 209 [Xe]4f5d6s Полоній	At (210) [Xe]4f5d6s Астат	Rn (222) [Xe]4f5d6s Радон						
	R₂O	RO	R₂O₃	RO₂	RO₃	RO₃	RO₇		RO₄					
	R₂O	RO	R₂O₃	RO₂	RO₃	RO₃	RO₇		RO₄					
*	Ce 140,12 [Xe]4f5d6s Церій	Pr 140,91 [Xe]4f5d6s Прометій	Nd 144,24 [Xe]4f5d6s Неодим	Pm (147) [Xe]4f5d6s Прометій	Sm 150,36 [Xe]4f5d6s Самарій	Eu 151,96 [Xe]4f5d6s Європій	Gd 157,25 [Xe]4f5d6s Гадоліній	Tb 158,93 [Xe]4f5d6s Тербій	Dy 162,5 [Xe]4f5d6s Диспрій	Ho 164,93 [Xe]4f5d6s Гольмій	Er 167,26 [Xe]4f5d6s Ербій	Tm 168,93 [Xe]4f5d6s Тулій	Yb 173,04 [Xe]4f5d6s Йттербій	Lu 174,97 [Xe]4f5d6s Лютецій
**	Th 232,04 [Rn]5f6d7s Торій	Pa (231) [Rn]5f6d7s Протактиній	U 238,03 [Rn]5f6d7s Уран	Np (237) [Rn]5f6d7s Нептуній	Pu (244) [Rn]5f6d7s Плутоній	Am (243) [Rn]5f6d7s Америцій	Cm (247) [Rn]5f6d7s Кюріцій	Bk (247) [Rn]5f6d7s Берклій	Cf (251) [Rn]5f6d7s Каліфорній	Es (254) [Rn]5f6d7s Ейнштейній	Fm (257) [Rn]5f6d7s Фермій	Md (258) [Rn]5f6d7s Менделєєв	No (259) [Rn]5f6d7s Нобелій	Lr (262) [Rn]5f6d7s Лоренцій

Класи неорганічних сполук

Найважливіші класи неорганічних сполук

Основні:
 K_2O , MgO , CuO , FeO ,
Амфотерні:
 Al_2O_3 , ZnO , PbO
Кислотні:
 CO_2 , P_2O_5 , SO_3 , SO_2

Гідрооксиди:
 $Me(OH)_n$
 $Fe(OH)_2$, $Cu(OH)_2$,
 $Mg(OH)_2$
Луги:
 $MeOH$
 KOH , $NaOH$, $LiOH$

Оксигенвмісні:
 H_2SO_4 - сульфатна
 H_2SO_3 - сульфітна
 HNO_3 - нітратна
 HNO_2 - нітритна
 H_2CO_3 - карбонатна
 H_2SiO_3 - силкатна
 H_3PO_4 - ортофосфатна

Безоксигенові:
 HCl - хлоридна (соляна)
 HBr - бромідна
 HI - йодидна
 H_2S - сульфідна

Номенклатура неорганічних речовин

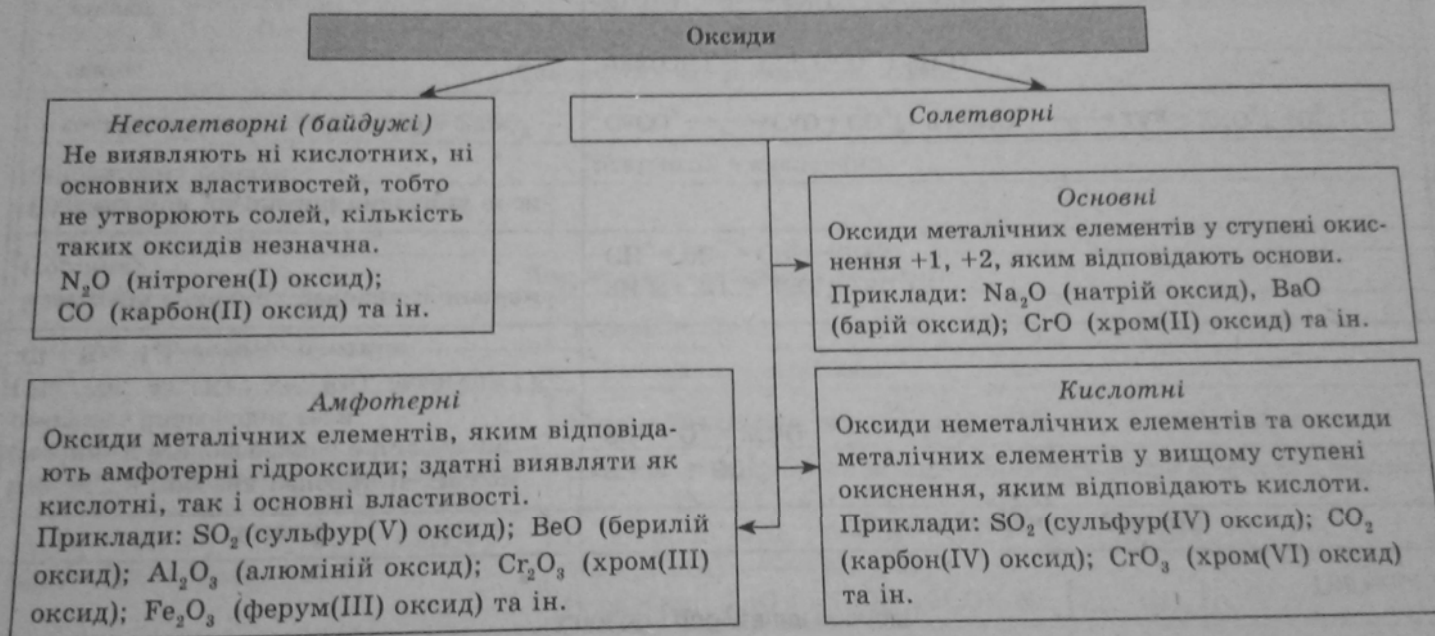
Клас	Складові назви	Приклади
Оксиди	назва хімічного елемента в називному відмінку + оксид	CaO – кальцій оксид NO_2 – нітроген(IV) оксид
Основи	назва металічного елемента + гідроксид	$Ca(OH)_2$ – кальцій гідроксид $Cu(OH)_2$ – купрум(II) гідроксид
Кислоти	назва аніону з додаванням закінчення -на + кислота	HCl – хлоридна кислота HNO_3 – нітратна кислота
Солі	назва металічного елемента + назва кислотного залишку	$CaCl_2$ – кальцій хлорид $Cu(NO_3)_2$ – купрум(II) нітрат

Оксиди

Оксиди
Сполуки, які складаються з двох елементів, одним з яких є Оксиген у ступені окиснення -2 . Крім оксидів, Оксиген здатний утворювати пероксидаи. В пероксидах Оксиген має ступінь окиснення -1 ; атоми Оксигену зв'язані один з одним.

Наприклад: гідроген пероксид $\text{H}_2\text{O}_2^{-1}$ ($\text{H}-\text{O}-\text{O}-\text{H}$), натрій пероксид $\text{Na}_2\text{O}_2^{-1}$ ($\text{Na}-\text{O}-\text{O}-\text{Na}$).

Приклади оксидів

Карбон (IV) оксид CO_2
(вуглекислий газ)

Кальцій оксид CaO
(негашене вапно)

Цинк оксид ZnO
(входить до складу
цинкової мазі)

Нітроген (I) оксид N_2O
(«звеселяючий газ»)

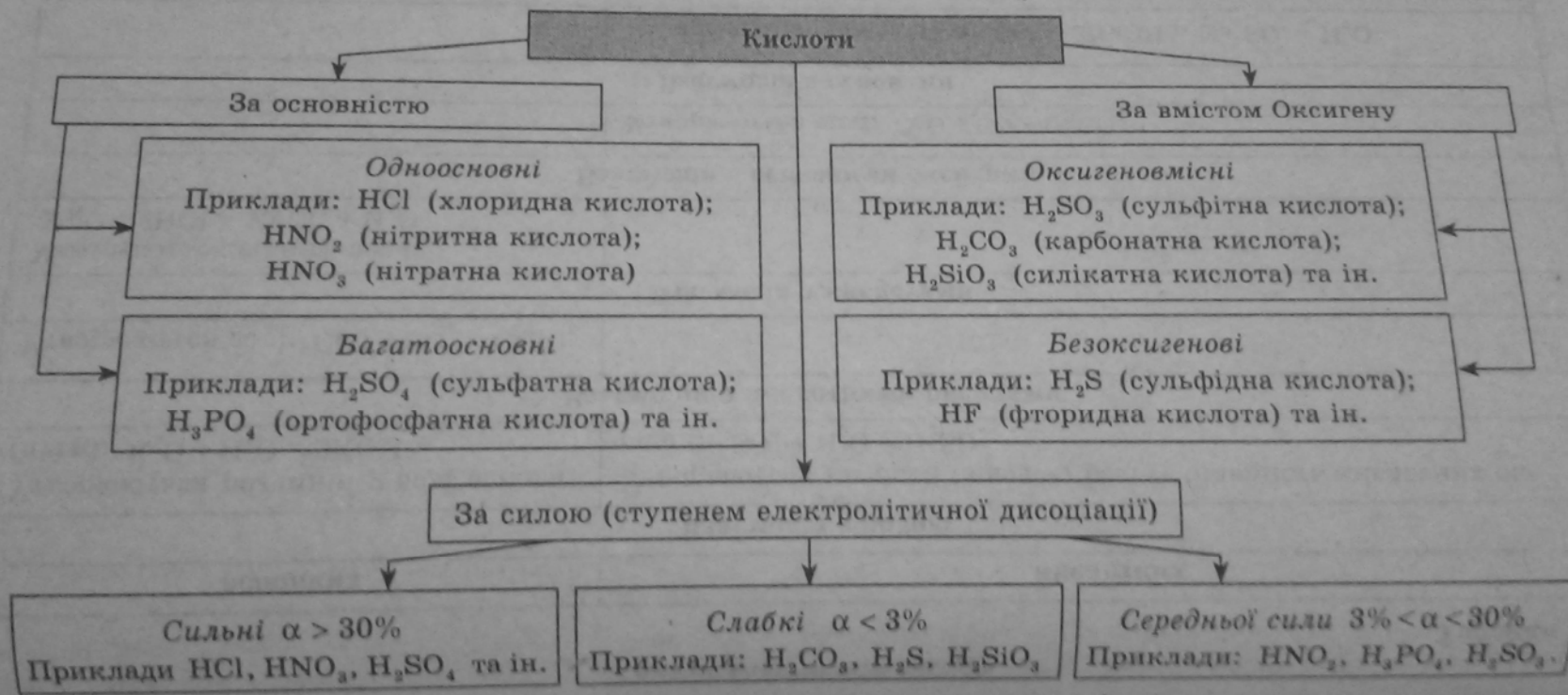
Кислоти

Кислоти

Сполуки, які складаються з атомів Гідрогену, здатних заміщуватись на атоми металічного елемента, та кислотного залишку. З погляду теорії електролітичної дисоціації *кислоти* являють собою електроліти, при дисоціації яких утворюється лише один вид катіонів — катіони Гідрогену H^+ .

Основність кислоти визначається кількістю йонів H^+ , здатних заміщуватись на йони металічного елемента.

Кислоти

Найважливіші неорганічні кислоти

Формула кислоти	Назва кислоти за систематичною номенклатурою (традиційна назва)	Аніони кислотного залишку	Назва аніона
HF	фторидна (фтороводнева, плавикова)	F ⁻	фторид
HCl	хлоридна (хлороводнева, соляна)	Cl ⁻	хлорид
HBr	бромідна (бромоводнева)	Br ⁻	бромід
HI	йодидна (йодоводнева)	I ⁻	йодид
H ₂ S	сульфідна (сірководнева)	S ²⁻ HS ⁻	сульфід гідрогенсульфід
H ₂ SO ₃	сульфітна (сірчиста)	SO ₃ ²⁻ HSO ₃ ⁻	сульфіт гідрогенсульфіт
H ₂ SO ₄	сульфатна (сірчана)	SO ₄ ²⁻ HSO ₄ ⁻	сульфат гідрогенсульфат
HNO ₃	нітратна (азотна)	NO ₃ ⁻	нітрат
HNO ₂	нітритна (азотиста)	NO ₂ ⁻	нітрит
H ₃ PO ₄	ортофосфатна (ортофосфорна)	PO ₄ ³⁻ HPO ₄ ²⁻ H ₂ PO ₄ ⁻	ортофосфат гідрогенортофосфат дигідрогенортофосфат

Приклади кислот

Опіки від дії концентрованої сульфатної кислоти H_2SO_4

До складу фруктів, що містять кісточки, може входити синільна кислота HCN

Внимание! Химический ожог

кожа становится желто-оранжевого цвета.

могут быть долго незаживающие язвы

Как оказать первую помощь ?

поврежденный участок кожи сразу же следует промыть большим количеством воды и затем нейтрализовать раствором питьевой соды и снова смыть водой

Опіки від дії концентрованої нітратної кислоти HNO_3

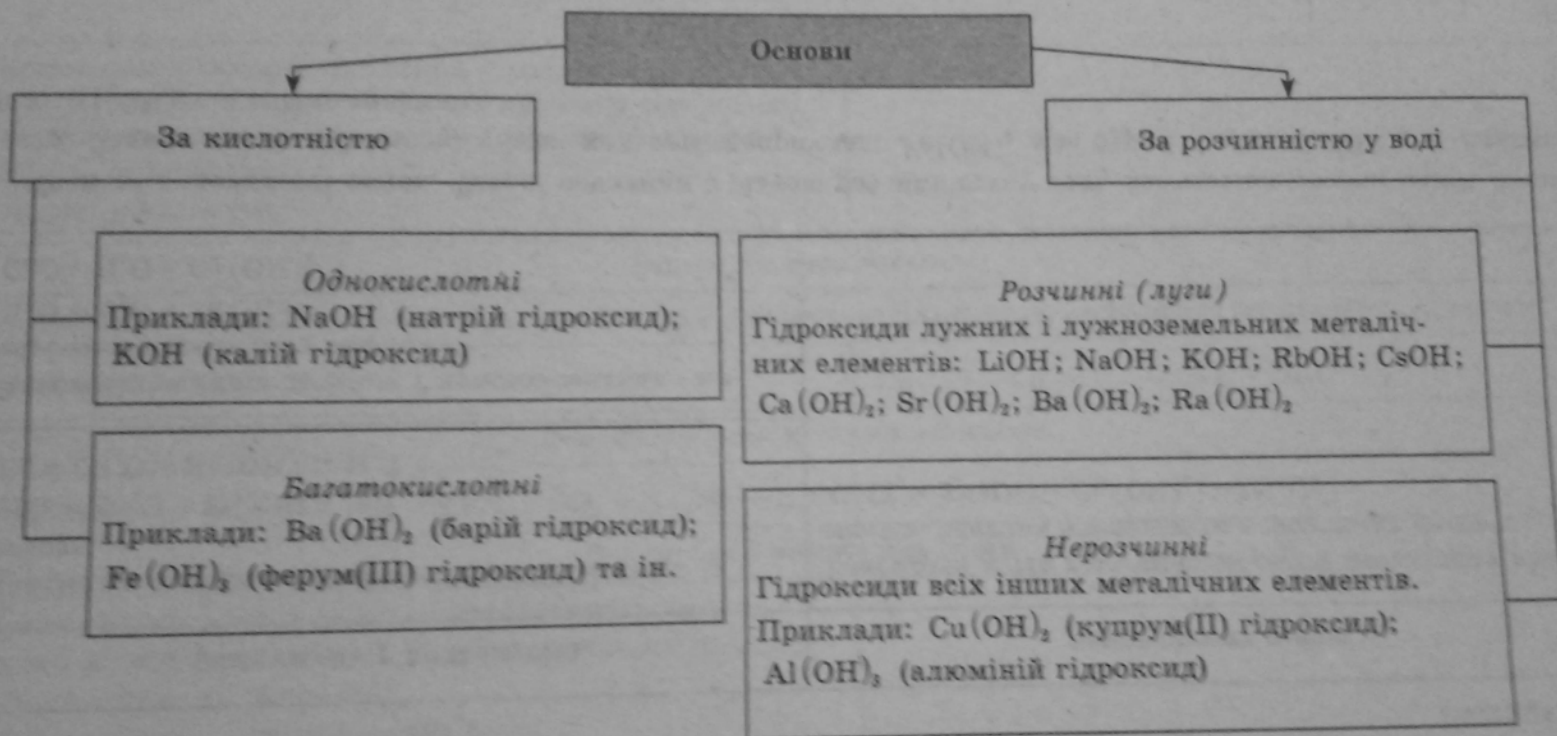
До складу цих напоїв входить ортофосфатна кислота H_3PO_4

Основи (та амфотерні гідроксиди)

Основи

Сполуки, які складаються з йонів металу та гідроксогруп. З погляду теорії електролітичної дисоціації основи являють собою електроліти, при дисоціації яких утворюється лише один вид аніонів — гідроксид-аніони OH^- . Кислотність основи визначається кількістю йонів OH^- .

Приклади основ

**Кальцій гідроксид $\text{Ca}(\text{OH})_2$
(гашене вапно)**

**Купрум (II) гідроксид $\text{Cu}(\text{OH})_2$
(гашене вапно)**

**Нікол (II) гідроксид $\text{Ni}(\text{OH})_2$
(гашене вапно)**

**Кобальт (II) гідроксид $\text{Co}(\text{OH})_2$
(гашене вапно)**

Луг: натрій гідроксид NaOH

Засіб для розчинення забруднень у каналізаційних трубах «Крот», рідкий

Швидко очищує зливні та каналізаційні труби, сифони кухонних мийок, раковин та ванн. Розчиняє залишки їжі, жирові та білкові відкладення. Знищує неприємний запах та мікроби.

Склад: вода, гідроксид натрію, динатрієва сіль ЕДТА < 5%.

Умови зберігання: від +5°C до +25°C.

Термін придатності: 24 місяці.

Номер партії виробництва ідентифікується за датою виготовлення.

Дата виготовлення зазначена на упаковці.

Виробник:
ТОВ «АЛЕС», Україна, 04073, м. Київ
вул. Марка Вовчка, 12/14
тел.: (044) 463-98-87
www.ales.kiev.ua

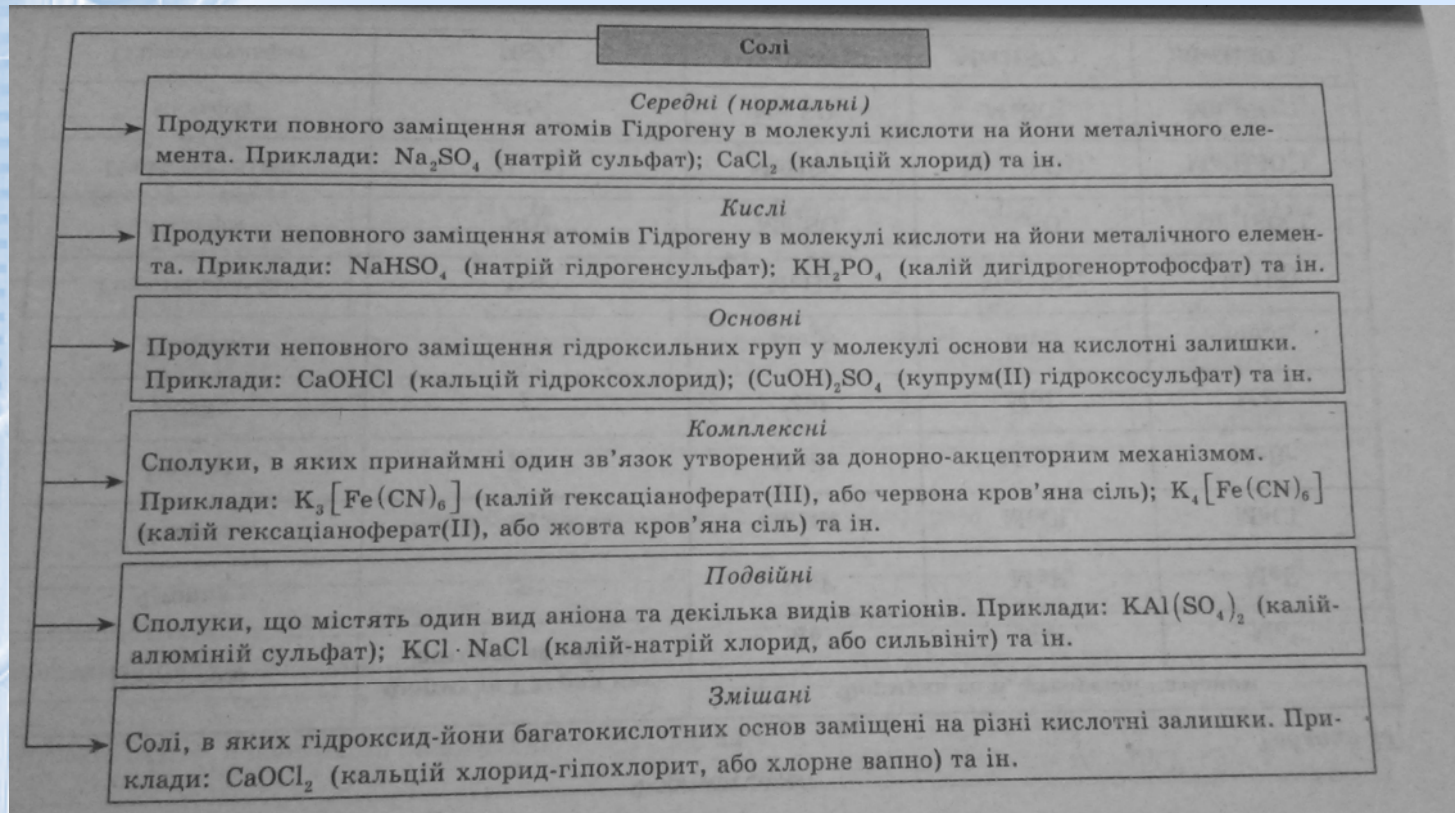
ОТЗОВИК

Рис. 5. Глаз пациента Ф., 67 лет, ожог щелочью, роговица неравномерная с тотальной невазуляризацией и нарастанием конъюнктивы, стафилома бельма

Солі

Приклади солей

Кальцій карбонат (крейда)
 CaCO_3 (середня сіль)

Купрум (II) гідроксокарбонат (малахіт)
 $(\text{CuOH})_2\text{CO}_3$ (основна сіль)

Натрій хлорид (кам'яна сіль)
 NaCl (середня сіль)

Натрій гідрогенкарбонат
(харчова сода)
 NaHCO_3 (кисла сіль)

Приклади солей

Калій-алюміній сульфат
 $KAl(SO_4)_2$ (подвійна сіль)

Калій гексаціаноферат (III) (червона
кров'яна сіль) $K_3[Fe(CN)_6]$
(комплексна сіль)

Кальцій хлорид-гіпохлорит
(хлорне вапно)
 $CaOCl_2$ (змішана сіль)

Калій гексаціаноферат (II) (жовта
кров'яна сіль) $K_4[Fe(CN)_6]$
(комплексна сіль)

Дякую за увагу!

